

Недоступен ни однин перевод.

Яке аз амалҳои нангини ташкилоти террористии нахзати исломӣ дар солҳои навадуми асри гузашта кушта шудани шумораи зиёди олимону донишмандон ва умуман зиёиён буд. Дар хусуси чунин ҷинойтҳои мудҳиш нахзатиҳои филмҳои мустанад ва гузоришҳои телевизионӣ ҳам намоиш дода шудаанд, ки дар онҳо шохидони он воқеаҳои хунин суҳанронӣ карда, террорҳою кушторҳои нахзатиҳо тасдиқ намудаанд.

Мақсади асосии роҳбарияти ташкилоти террористию экстремистии нахзатӣ аз куштори равшанфикрони тоҷик, дар ҷомеа ба вучуд овардани фазои тарсу ноумедӣ ва даҳшат буд. Бо ин гуна амалҳои палидона онҳо меҳостанд вазъияти кишварро ноором сохта, ҳадафҳои шуми худ, яъне бо роҳи зуроварӣ гасб кардани қудрати сиёсӣ ва тағйир додани соҳти давлатдориро амалӣ кунанд.

Мутаассифона, дар он замон аз дасти қотилони нахзатӣ яке аз бехтарин фарзандони миллати тоҷик – файласуфи забардаст, академики Академияи илмҳои Тоҷикистон, арбоби шоистаи илми тоҷик, устод Муҳаммад Осимӣ ҳам ба қатл расонда шудааст.

Террори мазкурро 27-уми июли соли 1996 бо супориши роҳбарияти нахзат саркардаи яке аз дастаҳои қотилони нахзатӣ Нуралиев Элмурод бо ҳамроҳии аъзои гуруҳаш Саидов Амрулло дар долони мактаби миёнаи рақами 7-уми шаҳри Душанбе бо шеваи ниҳоят ваҳшиёна ва бераҳмона анҷом додаанд.

Он қотилони хунхор олими машҳур ва инсони шариф - Осимиро тарсуёна террор карданд. Аммо устод Муҳаммад Осимӣ бо далерии ҷасорати ба худ ҳос то охири ҷаҳонлаш ҳаёташ пеши он ноҷақорони разил сар ҳам накардааст.

Хаёту фаъолияти устод Осимӣ, ки як мактаби бузурги илму маърифатомӯзӣ ва хизмат ба мардум аст, воқеан омӯзанда ва намунаи ибрат мебошад. Ёдовар мешавем, ки давраи хурдсолию навҷавонии Мухаммад Осимӣ ба замони мушкили таърихӣ рост омада буд. Бо вучуди ин ӯ ҳамеша дар раҳи омӯхтани илму маърифат меҳнату кушиш ба ҳарч дода, ҳануз дар соли 1941-ум Донишгоҳи давлатии Самаркандро хатм кардааст. Аз аввали саршавии Ҷанги Бузурги Ватанӣ Осимӣ ҳамчун ватандӯсти асил ва фарзанди шучои тоҷик ихтиёрӣ ба фронт рафта, панҷ соли ҳаёти ҳудро ба ҳимояи Ватан бахшид. Далерии ҷонфидоии Осимӣ, ки дар Ҷанги Бузурги Ватанӣ зохир кардааст, бо ордену медалҳои «Ҷанги Ватании дараҷаи 1», «Ситораи Сурх», «Нишони Фахрӣ», «Барои муқофиаи Ленинград», «Барои Ғалаба бар Германия дар Ҷанги Бузурги Ватании солҳои 1941—1945» ва ғайра ҷадрдонӣ шудаанд.

Бисёр аламовар аст, ки ин фарзанди фарзонаи миллат панҷ сол бар зидди фашистон ҷангида, саломат ба Ватан баргаштааст ва солиёни зиёд дар хизмати мардум буд, аммо аз дасти ҳамватанони разилу палиди ҳуд кушта шуд. Албатта ин амали нангини котилони нахзатӣ ҳамчун доги сиёҳе дар таърихи миллати тоҷик боқӣ монда, то кадом андоза ҳунхору душмани Тоҷикистон будани ин тудай ноҷақорро нишон медиҳад.

Баъди баргаштан аз фронт Мухаммад Осимӣ ҳаёти ҳудро ба илму маориф бахшида, ҳамеша дар хизмати мардум будааст. Солҳои 1946—1952 ба сифати мудири кафедраи физика ва муовини директор оид ба қорҳои илмию таълимии [Донишқадаи давлатии омӯзқории Хучанд](#), муовини директори Донишқадаи омӯзқории ш. Хучанд, солҳои 1952—1955 аспиранти Академияи илмҳои ҷамъиятшиносии назди ҚМ ХҚИШ, солҳои 1956—1962 ректори [Донишқоҳи техникаи Тоҷикистон](#) ва соли 1962 Вазирӣ маорифи ҳалқи ЧШС Тоҷикистон, солҳои 1962—1965 раиси Қомитети назорати хизбию давлатӣ, қотиби ҚМ ХҚ Тоҷикистон ва қонишини раиси Қовети Вазирони ЧШС Тоҷикистон буд. Аз соли 1965 дар вазифаи Президенти [Академияи илмҳои Тоҷикистон фаъолият мекард ва](#) ҳамзамон вазифаи раиси Қамъияти тоҷикони қаҳон – «Пайванд»-ро бар дӯш дошт.

Устод инҷунин аз солҳои 80-ум дар кафедраи фалсафаи Донишқоҳи давлатии омӯзқории Тоҷикистон ба номи Қ. Қӯраев ба донишқӯён ва аспирантон аз фанни фалсафа дарс гуфта, зерӣ роҳбарии ӯ шогирдони зиёде рисолаҳои номзадӣ ва докторӣ дифоъ намудаанд.

Осимӣ ҳамчун ходими сиёсӣ ва қамъиятӣ вақили съездҳои ХХІУ, ХХV ва ХХVI-и ХҚИШ, депутатӣ Шурои Олии ЧШС Тоҷикистон (даъвати 6), депутатӣ Қовети Олии ИЧШС

(даъватҳои 7 ва 14) ва аъзои КМ ХК Тоҷикистон буд.

Самтҳои асосии фаъолияти илмии Осимӣ фалсафаи табиатшиносӣ, таърихи фалсафа, забону адабиётро дарбар гирифта, вай муаллифи зиёда аз 10 асар ва 250 мақолаҳои илмӣ мебошад. Таълифоти устодро масъалаҳои худшиносӣ, тадқиқи паҳлуҳои осори Амир Хусрави Дехлавӣ, масоили ҳастишиносӣ, аз ҷумла тасвири физикии олам ва муаррифинамоии нақши тоҷикон дар рушди тамаддуни ҷаҳонӣ дарбар мегиранд.

Мухаммад Осимӣ, ҳамчун олими пурқарор, омӯзгори соҳибмактаб, ходими ҷамъиятию давлатӣ на танҳо дар Тоҷикистону собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ, балки дар хориҷа ҳам машҳур буд ва осору таҳқиқоташ аз ҷониби доираҳои илмӣ эътироф гардида буд.

Устод Осимӣ бо малакаи баланди илмӣ дар бисёре аз марказҳои бонуфузи илмии хориҷӣ маърузаҳо кардаст. Аз ҷумла, дар мавзӯи марбут ба таърихи тамаддуни Осиёи Марказӣ, таърихи фалсафаи тоҷик, тоҷикон дар масири таърих, фалсафаю методологияи улуми табиатшиносӣ дар ҳамоишҳои илмии байналмилалӣ дар шаҳрҳои Токио, Дехлӣ, Бомбай, Коҳира, Париж, Бухарест, Вена ва ғ. маърузаҳо карда, дар донишгоҳҳои Чавохирлол Нехру, Алигарх (Ҳиндустон), Исломобод, Пешовар, Панҷоб (Покистон), Вашингтон, Сиэтл, Колумбия, Ню-Йорк (ИМА) ва Сорбон (Франса) баромадҳои илмӣ намудааст. Бешубҳа устод яке аз муаррифгарони илми тоҷик дар арсаи байналхалқӣ буданд.

Мухаммад Осимӣ солҳои зиёд раиси Кумитаи омӯзиши тамаддуни Осиёи Марказӣ – комиссияи ЮНЭСКО-и Иттиҳоди Шӯравӣ, президенти Ассотсиатсияи байналхалқии омӯзиши тамаддуни Осиёи Миёна, мушовири барномаи ЮНЭСКО оид ба омӯзиши «Роҳи абрешим» ва инчунин, узви хориҷии ҳайати таҳририи маҷаллаҳои «Осиёи Марказӣ» (Покистон), «Таърихи илм» (Ҳиндустон), «Таърихи илми араб» (Донишгоҳи Халаби Сурия) буд. Устод Осимӣ дар ташкили Академияи улуми Афғонистон фаъолона ширкат варзида, то поёни умр узви фаҳрии он буд.

Террори устод Мухаммад Осимӣ аз дасти катилони нахзатӣ шаҳодат аз он медиҳад, ки онҳо душмани миллати тоҷик, душмани илму маърифат ва рушди таракқӣ мебошад. Терроре ки нахзатиҳо нисбат ба олимону донишмандони тоҷик содир кардаанд, нобахшиданист. Миллати мо, ҷомеаи муттамадини ҷаҳонӣ ҳаргиз онҳоро намебахшад.

Аммо хотираи неки Муҳаммад Осимӣ ва олимону донишмандони дигари тоҷик, ки аз дасти ин палидон кушта шудаанд, абадӣ дар калбҳои мо боқӣ мемонад.

Азимчон Раҳмонзода,

номзади илмҳои сиёсӣ

Бознашр аз рӯзномаи «ИмрӯзNews» № 106

аз 25 июли соли 2023